

BPARCELONA

TÉRFORMÁK ÉS ZÖLDÉLMÉNYEK ELEMZÉSE A KATALÁN FŐVÁROSBAN

SPATIAL AND GREEN EXPERIENCES IN THE CATALONIAN CAPITAL

SZERZŐ/BY:
EPLÉNYI ANNA

LEKTOR/REVIEWER:
JÁMBOR IMRE

Minden kétséget kizáróan Barcelona élen jár a kortárs európai tájépítészet terén. Egy olyan város, ahol az életminőséget alapvetően az ergonóm formatervezés, az antropocentrikus design határozza meg a szabad terek minden léptékében. A mindennapi élet tárgyai, az utcabútorok funkcionálisuk mellett igényes, izléses, művészi formálást tükröznek; az utcák és a városi terek racionális igények szerint kaptak új rendeltetést és új arculatot; a közparkok felújítása pedig stílus-tiszta elveket és ökológiailag fenntartható, környezettudatos tervezési koncepciót tükröz. A tengerpart megújítása és tudatosan szerves illesztése a lakónegyedekkel átformálta a városzövetet és új dimenziókat nyitott a vízzel való kapcsolat megéléséhez. Mindennek mozgatórugója a tudatos közterekbe való investálás, az 1992-es olimpiai átépítések voltak, és az Oriol Bohigas főépítész által preferált tiszta, funkcionalista, és minimalista tervezési elvek, amelyek Mies van der Rohe barcelonai világkiállítására készült Német-pavilonjában (1929) is megtestesülnek. Ennek helyreállítása és közel 150 park, köztér átépítése is az Ő nevéhez fűződik.¹

Hét városi „zöld-élményt” szeretnék bemutatni, szakmai értékeléssel, meg-látásokkal és a látogatásom (2009) so-

rán készült grafikai-elemzői rajzokkal, kiemelve azok hagyományos tájépítészeti értékeit és egyben utalva a környezetpszichológiai aspektusokra is: a tér fizikai kialakítása és a viselkedés közötti összefüggésekre, a szociális interakciókra és a helyszín élményszerűségére.

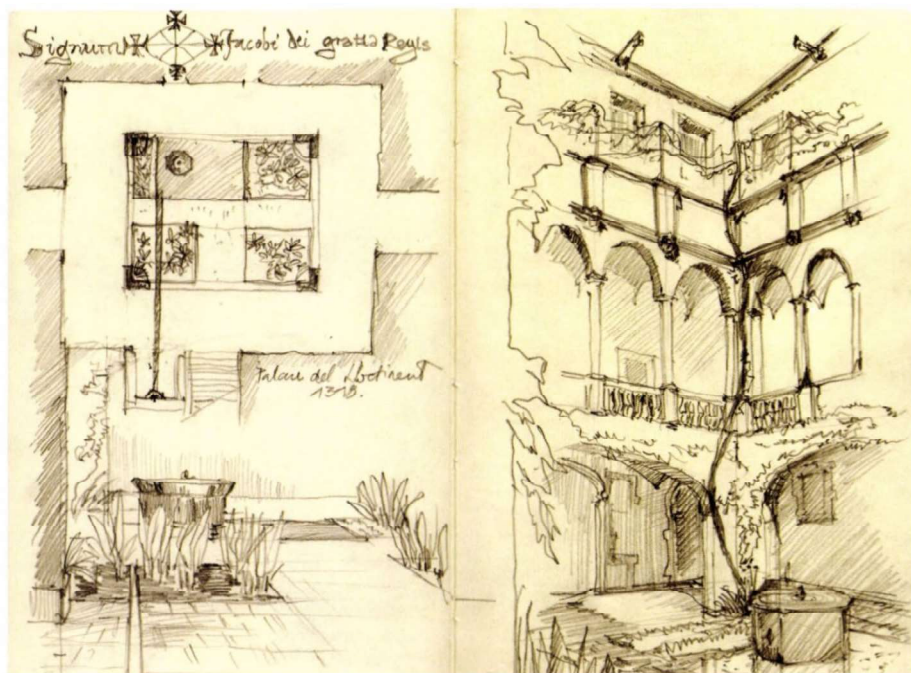
A barcelonai tájépítészeti alkotásokat város- és kertművészet-történeti sorrendben érdemes vizsgálni: először a 'Barri Gotic' városmag középkori vilá-gára reflektáló két belső kertet, majd a századforduló két prominens közös-ségi terét, végül három, ma még népte-lenebb, a külső városrészekben talál-ható tematikus parkot, amelyek a közel-múlt tájépítészeti alkotásai. Ez a sorrend összefügg a helyszínek méreteivel és a városmagtól való távolságával is.

PALAU DEL LLOCTINENT

Belső udvar (1-2. kép)

Az Aragóniai Királyi Palota kubus-szerű formájával és ritmizált félkör-íves sötét ablaknyílásaival a közép-kori városmag egyik, máig „modern” épülete. Az ezzel egybe épült *Palau del Lloctinent*-ben ma helyet kapó Aragóniai Levéltár belső-kerti kompozíciójá-val kíván történelmi szerepéhez hasonló

¹ H. Rautenberg: *Reconquering Barcelona*, in: *Topos/Barcelona in progress* (29) 1999. pp. 6-13. A szám részletesen foglalkozik a '90-évek köztér megújításaival Barcelonában és környékén.

1 H. Rautenberg: *Reconquering Barcelona*, in: *Topos/Barcelona in progress* (29) 1999. pp. 6-13. The issue represents the urban development of the 90's in Barcelona.

Barcelona is no doubt the „cutting edge” in landscape architecture in Europe. It is a city where life-quality is determined by ergonomic and anthropocentric design at all scales of open-spaces. The objects of everyday life, the street furniture are not only functional and artistic, but of high standard, too; the streets and squares get new function and general design according to their realistic role, the restoration and recreation of public parks follow clear design guidelines as well as a sustainable and environment-conscious approach. The renewal of the seaside area and its conscious fitting to the new residential district has transformed the cityscape and opened new dimensions to facilitate people's connection with water.

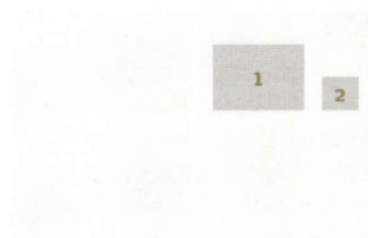
The driving force of all this were the reconstruction accomplished for the 1992 Olympic Games and the pure, functional and minimalist principles preferred by head architect Oriol Bohigas and embodied in Mies van der Rohe's German Pavilion, built for the 1929 World Exhibition in Barcelona. Bohigas was also responsible for the reconstruction of this and of nearly 150 parks and public spaces.¹

In this article, I would like to introduce seven diverse green-experiences in

the city, which I visited in the summer of 2009. For the interpretation I have used LA-sketches, visual analysis, professional descriptions and opinions about their traditional landscape values as well as focussed on environmental biological issues, such as how the physical space correlates with behavioural patterns, social interactions and the forms of experience.

The sites will be sequenced in an order of urban- and landscape history. This relates also with the size of an open space and its distance from the centre. Firstly, the two little walled gardens of the district 'Barri Gotic', then the two well-known public spaces of the early 20th century, and finally three (so far slightly unpeopled) thematic parks in the outskirts, the result of the 20th century landscape architecture.

Behind this conscious investigation into Urban Design stands the Olympic Game ('92) and the enthusiastic work of Oriol Bohigas (architect, urban planner). He preferred clear and geometric design with functional and minimalist approach - which had been manifested in Mies van der Rohe's German Pavilion. Its reconstruction and further 150 open space were supported by he.

1. kép/pict: A Palau del Lloctinent belső udvarának rajza, alaprajza és a falikút felőli nézet / The interior garden of Palau del Lloctinent, plan and view from the drinking fountain (A SZERZŐ RAJZA/ AUTHOR, 2009)

2. kép/pict: "L'ou com Balla", a hagyományos Úrnapi tojástáncoltatás a Palau del Lloctinent udvarán / „The dancing Egg”The interior garden at Corpus Christi day (WIKIPEDIA)

örök-érvényű modernitást formálni.

A kétszintes reneszánsz loggiás, balusztrádós kerengő atmoszféráját az arany-sárga és repkényszőlőtől befutott zöld falakon élesen vándorló fény-árnyékhatás teremti meg. Az udvar érdekessége, a középkori barcelonai virágdíszbe borított kútház, ahol Úrnapján a felszökkenő vízszugáron egyensúlyozva egy, az eucharisziát szimbolizáló tojás járja örök táncát – „D'ou com balle”.

Az udvar mintegy 6 m × 8 m-es, téglány alaprajzi formáját egyszerű osztásvonalak tagolják. A középkori kolostorkertek középpontos szimmetriájú tagolása a perzsa kertek középpontból eredő négy folyót szimbolizáló „csahar-bag” továbbélése, amit az iszlám is átvett. Ezen a terven a kút kontraszt helyzetbe kerül, miközben a térszervezés megőrzi centrális jellegét. Az áthaladást biztosító burkolt felület a két kapu közötti áthaladást biztosítja, ezzel hívogatva be a látogatókat az alig szobányi zöldelménybe. A másik térszervező tengely a lépcsőkar alatti falikút, melynek vize egy kis csatornában vezet a kutat körülvevő sekély medencéhez. Az egykori kút funkciója pedig átértelmezett: magából is, mint feltörő vízforrásból buzog a víz, amely beborítja a követ és maga körül reflektáló víztáblát képez. Ez a két tengely szinte determinálta a torzított „négy negyed” szerkezetet: három négyzetet és egy keskeny téglalap formájú növénykazettát képezve tartja a kontraszt aszimmetriát. A három nagy kazetta karakterét a kukoricalevél (*Aspidistra elatior*) és a hortenzia

(*Hydrangea marcophylla*) adja, míg a negyediket alacsonyabb talajtakaró-együttes borítja. Ehhez társul még a hallásunkat gazdagító halk vízcsobogás. A mai királyi udvarkert egyszerű, de tökéletes kompozíciójával ugyanabba a szakrális magasságba tud lépni, mint egykor a kolostorkertek udvarai: egy HORTUS CONTEMPLATIONIS² – amely egyszerre egyesíti magában a formai tökéletességet, az emelkedettséget és a szakralitást.

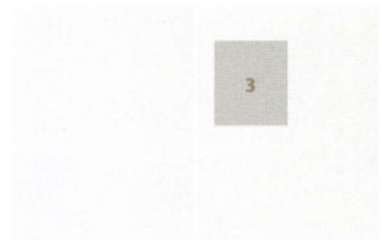
MUSÉ MARÉS

Belső udvar (3. kép)

Néhány lépésre innen, épületek által közrefogva található a Musé Marés udvara. A trapezoid térformába árkádkon keresztül és egy szűk utcából érkehetünk. Szemben a Palau del Lloctinent szakralitásával, itt inkább a spontán módon növekedett városszövet élettelteliségét lehet megtapasztalni. A meleg elől kellemes menedéket adó, hűvös térsúlypontjában alacsony vízmedence áll csobogóval. A trapezoid aszimmetriát áthidalja a burkolat mélyvonalain a központból sugarasan vezetett nyolcas térsztás. A nyolc sugár mentén azonban csak hat közepes narancsfa áll, ezzel változatossá téve a napfény okozta játékot az udvaron. A körben elhelyezett padok és az épület ülőlépcsői remekül szegélyezik a teret. Az árkados udvar napos/árnyas, külső/belső, védett/nyitott térszerkezetével népszerű ücsörgő, megpihenő és megfigyelőhely is egyben.³

² R. Aven, S. de Wit: *The enclosed Garden: History and development of the Hortus Conclusus and its Reintroduction into the Present-day Urban Landscape*, 010 Publishers, 1999. p. 55.

³ C. Dee: *Form and fabric in Landscape Architecture*, Spon Press, 2001. p. 118.

3. kép/pict: A Musé Marés belső udvara narancsfákkal / The enclosure garden of Musé Marés (A SZERZŐ RAJZA/ AUTHOR, 2009)

PALAU DEL LLOCTINENT

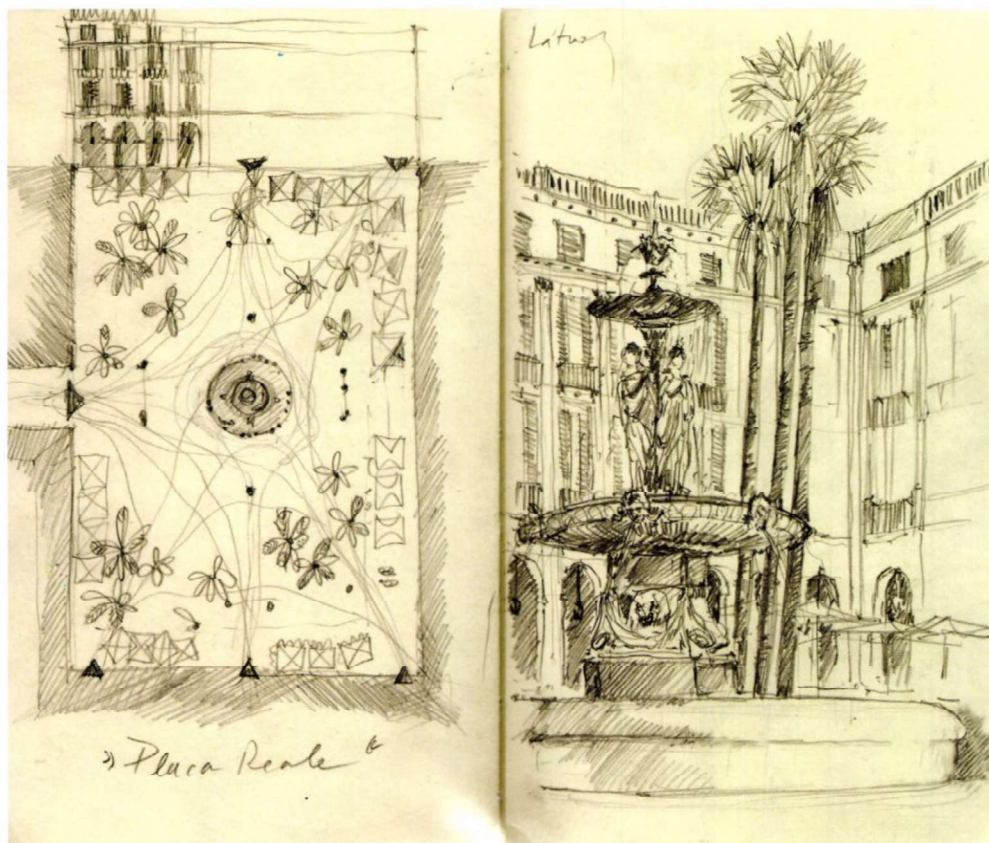
Courtyard (Picture 1-2)

The Plaça dei Rei, with its cubist forms and rhythmical dark windows is one of the buildings of Barri Gotic which still suggests modernity. The composition of the atrium garden of the adjacent Palau del Lloctinent (Archive of the Crown of Aragon) also suggests eternal historical modernity. The strong/light/shade effect wandering on the yellow walls and green creepers of the two-storey renaissance courtyard gives its special atmosphere. Its remarkable show, among many courtyards dating back to the Middle Ages, is visible on the day of Corpus Christi: an egg, symbolising the Eucharist and surrounded by ample flower decorations, is dancing in the jet of the fountain: „D'ou com balle”

The 6 × 8 m-sized yard is divided by simple axis lines. The courtyards from the Middle Ages, 'hortus', are survivals of Islamic chahar-bagh forms, symbolising the four eternal rivers flowing towards

the quarter from the well. In this site the well is placed in contraposition, while the organisation of the space stays in balance. The wide passing pavement invites and lets people through the urban green enclosure. The other axis originates from a drinking fountain under the staircase, a narrow channel leading the water to the shallow pool with the well in its middle. The four-quarter structure is distorted into three similar ones (aspidistra and hortensia) and a narrow planting box (low ground cover) by keeping the asymmetric balance. The quiet babble of the water creates a strong sensory experience. With its simplicity and perfection, this royal courtyard garden can lift the space into a sacred highness, just as the 'Hortus Contemplations'²² could reach spiritual and formal eminence in the Middle Ages.

2 R. Aven, S. de Wit: *The enclosed Garden: History and development of the Hortus Conclusus and its Reintroduction into the Present-day Urban Landscape*, 010 Publishers, 1999. p. 55.

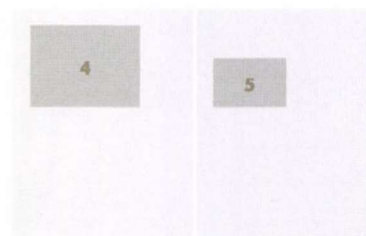
PLAÇA REIAL

A Plaça Reial Barcelona (4-5. kép) legismertebb és leginkább élettel teli tere a katalán fővárosnak⁴. A tér egy tágas kapuzattal nyílik a La Rambla pezsgő, haladásra készítő sétálóútjára, ezzel egy zárt, védett, nyugvópontot teremtve a forgatagban. A XIX. sz. közepén kialakított tér térfalait elegáns, neoklasszicista, négyemeletes árkádsor, teraszos-zsalugáteres ablakok tagolják. Az árkádok között rejtett további átjárókon lehet megközelíteni a teret. A hely eredetiségét alapvetően három téri alaphelyzet kedvező egybeesése határozza meg:

Az első a körbefutó széles árkádsor, amely fizikai védelmet biztosít az eső, a hideg, a nap és szél elől, és védelemérzetet nyújt a tömeg elől, hiszen a széles árkádok alatti pihetők, napernyős éttermek/kávézók egyszerre részei a közös térnek, ugyanakkor megteremtik a szeparálódás lehetőségét is. Ez bizonyítja a szél/szegélyhelyzetek kiemelt értékét, hiszen a különböző tértípusok közötti átmenet sokkal változatosabb élményeket/élettereket tud teremteni, mint társulástaniilag az erdőszegély-jellegű együttesek magasabb biodiverzitásukkal.

A második, a fókuszpont sikeres helyzete és minősége. A szimmetrikus tér tágas mérete (50 m × 80 m) és formája megkívánja a középpontba helyezett, nagyméretű szökőkutat, amelynek széles kőszegélye padként is szolgál az itt várakozóknak – vagy azoknak, akik csupán a térélmény átélése miatt tartózkodnak itt. Az áthaladó emberek mind érintik a fókuszpontot, ahogy ez a viselkedéstérképen⁵ is jól látható.

A harmadik téralkotó elem az alapsík és a mennyezet összhangja: a homogén burkolat és a szórt elrendezésű fásítás lombkoronáinak összhatása. Az egyöntetű sűrű járólapok nem zavarják a tekintetet, nem vonják magukra a figyelmet és a random ültető-gödrökbe telepített pálmák szinte természetes ligetként hatnak. A pálmák és a kandeláberrek⁶ vertikálitása és felső záródása pedig fontos elem a „boltozás fedősíkja” – ami miatt baldachinok alatt érezhetjük magunkat. Ebben a semleges, akadálymentes térben éppen ezért teljes az emberi interakciók szabadsága, ez teszi a teret élhetővé és közkedvelté. A Barcelonában már egy évtizede alkalmazott, szórt módon elhelyezett székek mellett, mindenki szabadon ücsörög bárhol, beszélget, gitározik vagy éppen alszik.

4. kép/pict: A Plaça Reial alaprajza a viselkedéstérképpel és látványa a szökőkúttal / View and behaviour maps of Plaça Reial (A SZERZŐ RAJZA/ AUTHOR, 2009)

5. kép/pict: Élet a Plaça Reial-on / Life on Plaça Reial (A SZERZŐ FÉNYKÉPE/ AUTHOR, 2009)

4 A térkompozíció Francesc Daniel Molina i Casamajó építész tervezésében készült 1848-59 között.

5 A viselkedéstérkép a populáció egy adott térben történő viselkedés-típusainak és térbeli vetületének vizsgálatával illetve ezek rögzítésével foglalkozik egyes kísérleti hipotézisekre keresve a választ.

6 A kandeláberrek közül kettő A. Gaudí első két hivatalos felkérésre készült munkája.

MUSÉ MARÉS

Courtyard

Taking some steps, we can find the enclosure of Musé Marés (Picture 3.). The trapezoid space can be reached through an arcade and a narrow street. To meet a contrast to the former sacred space, here the visitor can perceive a more lively quality of the old zigzaggy urban fabric. We can find a round fountain as the focus of this shady atmosphere. To balance the asymmetric shape of the square, eight segments were built in the decoration of the pavement. In these sections only six orange trees and an old magnolia can be found, causing interesting light effects. The greatness of the space in here is the simple design, and that the surrounding benches and steps provide permeable, transitional subspaces, while the arcades give rhythmical order for the in-and-out, sunny-shady, open-hidden experience at the same time. This leads to a diverse social point for taking rest, relaxing and observing.³

PLAÇA REIAL

Plaça Reial (Pictures 4-5.) is the best-known and a lively public space in

Catalonia. The square opens with a large threshold from the La Rambla, a move-compelling walking street, and becomes an introverted, closed and domestic location in the milling crowds. An elegant, four-storey neoclassical façade with balconies and window blinds serves as the vertical plane for the square.⁴ Under the arcade further transitional gateways are to be found. The success of the place derives from the coincidence of three physical characteristics. The first is the wide arcade running along as a covered walk and resting site. It provides shade, wind- and rain shelter, creating the sense of privacy. The cafés, restaurants around the stand for the party side of the open atmosphere, a parallel to the hidden, more private structure. This fact proves again the higher usage and diversity of edge/border situations, which means that transitional spaces are more preferred to social (phytocoenosal) interactions.

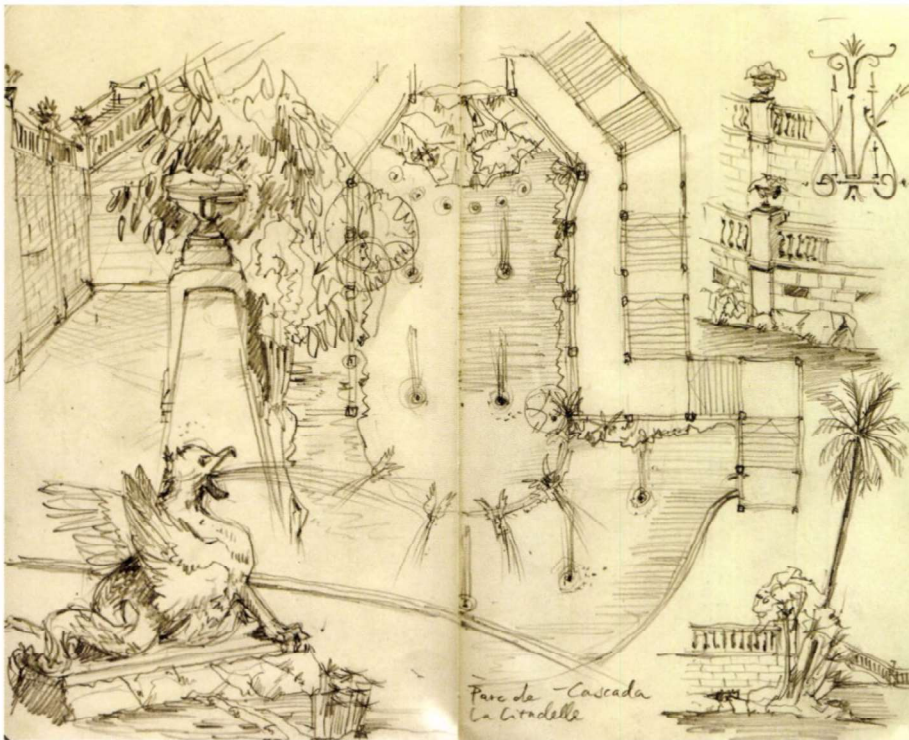
The good location and quality of the foci lead to the second success. The size of the square (50×80 m) and its busy pedestrian traffic requires the emphasised, symmetrical, large fountain focus, whose trim-stone serves for people as a waiting place, or for those who take their time to get into the swim of space.

³ C. Dee: *Form and fabric in Landscape Architecture*, Spon Press, 2001. p. 118.

⁴ The composition was designed by the architect, Francesc Daniel Molina i Casamajó, between 1848-59.

⁵ Behavior maps survey and reflect the different behavior patterns of a population in a space, finding spatial answer to a hypothesis.

⁶ Two of the lamp standards are early works of A. Guadí.

PARC DE CITADELLE

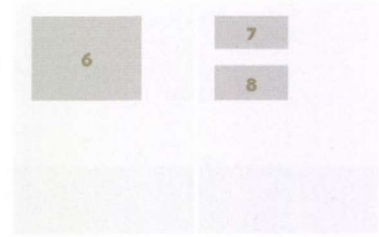
A Parc de Citadelle (6, 7, 8. kép) a városi pezsgés központjában fekszik nemcsak településszerkezetileg, hanem mentálisan is. A park a századforduló eklektikus formavilágának és szerkesztőelvének minden jegyét magán viseli: reprezentatív középületek kisugárzásában, állatkerttel, múzeumokkal, csónakázótóval, valamint különböző reprezentációs fokozatú és intimitású díszkert-részekkel: erőteljes úthierarchiával, széles fásított sétányokkal, szimmetrikus tengelyekkel és az azokban elhelyezett szobrászati fókuszpontokkal és a rajzon látható monumentális kompozíciójú szökőkúttal.

A történeti park sikerének itt egyik oka a tértagoló cserjeszintből építkező intim-léptékű növénykiültetés, amely alátámasztja J. Appleton „kilátás – menedék” teóriáját⁷, amely szerint az emberek evolúciós szavanna élőhely-gyökerei és a Claude Lorrain-i kulissza-képtípus kanonizációja miatt a használók kedvelik azokat a helyszíneket, ahol jól kilátnak az eseményekre, viszont egyúttal védve is vannak. A parkban az útvonalvezetéssel tagolt gyepes-cserjecsoportos térfelvétel változatos lehetőséget adnak az intimitáshoz. Így a városi létben

szocializálódott fiatal is megtalálja a kapcsolódásra és a társasági bekapcsolódásra is alkalmas szabadtéri helyszínt.

A másik multifunkcionális tényező a koros, beállt növényállomány, ami a mediterrán város legjobb légkondicionálója (a hűvös mikroklímátikus élménynek a hiánya az oka a kortárs fiatal parkok néptelenségének), és a jó minőségű gyepfelszín, amely egy valódi perzsa szőnyeg a száraz városban. Ez minden fiatalos eseménynek, alternatív időtöltésnek helyet ad: hempergődés, napozás, gitározás, dobolás, bűvészkedés, zsonglörködés, kötél-egyensúlyozás, tánc, capoeira vagy akár jóga. Így nincs szükség előre kitervelt, ideig-óráig tartó alternatív használatok számára kialakítani a parkfunkciókat, hanem hagyni kell, hogy a tevékenység magától felbukkanjon, majd eltűnjön, a divatok diktálta organikus kussal. Ez által programot sem kell szervezni a parkban – hiszen a látogatók magukat szórakoztatják! „Un sition cool para gente cool” – Menő hely, menő arcoknak! – írják a helyi blog-bejegyzések.

Korunk tájépítészeinek szemében elavultnak tetszhet ez a századfordulós formavilág, pedig használói szemmel felül kell magunkat bírálni. A parkot látogatva bebizonyosodik W. Whyte⁸ megfigyelése: miszerint minden hely-

6. kép/pict: Parc de Citadelle: nagy káskád és részletei / Parc de Citadelle: the Great Cascade and its details (A SZERZŐ RAJZA / AUTHOR, 2009)
7. kép/pict: Parc de Citadelle, Nagy Káskád: egy kilátás – menedék helyzet / Parc de Citadelle, the Great Cascade: example for

prospect-refuge model (A SZERZŐ FÉNYKÉPE / AUTHOR, 2009)

8. kép/pict: Parc de Citadelle: tevékenységek a park ligetes szerkezetében, various activity of the niche-structure (A SZERZŐ FÉNYKÉPE / AUTHOR, 2009)

⁷ J. Appleton: *The Experience of Landscape*, John Wiley and Sons, 1975.

⁸ W. H. Whyte: *The social life of small urban spaces*, The conservation Foundation, 1980.

As it is visible on the behaviour map, passing people touch upon the foci.⁵

The third reason in order to reach success as a good open space is the harmony of the ground and sky planes: the homogenous pavement and the roof-like canopies of palm trees. The steady, natural grey pavement does not mess up the view, or draw the attention to it, while the randomly-planted palms act as a natural grove. The vertical trunks and candelabra-posts⁶ are important features in creating the umbrella/sunshade feeling. In this homogenous space the social interactions, and behaviour patterns are absolutely free! On and beside the street furniture placed at random, a practice that has been used for ten years in Barcelona, everybody can sit, walk, talk, eat, sleep or play the guitar wherever they want! These are what make the place so agreeable and popular.

PARC DE CITADELLE

The Parc de Citadelle (Pictures 6, 7, 8.) is in the middle of the urban structure as well as in the mental maps. Its spatial organisation is the typical eclectic public park style of the late

19th century: representative buildings, museums, zoos, boating-lakes and various sequential spaces with different degrees of representation and intimacy. These are: strong circulation-hierarchy, wide esplanades and allées, symmetrical axes with sculptural foci-ending and monumental architectural features such as the Cascade on the drawing.

One of the reasons for the success of this historical design is the intimately-scaled shrub and bush level creating space fragments. This supports J. Appleton's "prospect - refuge theory"⁷, which concludes that because of the evolutionary savannah-landscape character and the strong cultural canonization of Claude Lorrain's coulisse land-scenes we have a strong preference for observing others unnoticed, safe, from a hidden place.

The other fact is the aged and dense tree-vegetation, the best air-conditioning in a Mediterranean city (the lack of this cool microclimatic experience is the reason why other young contemporary parks are empty), and the perfect quality of the grass-turf, which act as a Persian carpet in the dry cities. This can give place for all young activities: rolling about, sunbathing, playing the guitar and drums, juggle, ropewalking,

⁷ J. Appleton: *The Experience of Landscape*, John Wiley and Sons, 1975.
⁸ W. H. White: *The social life of small urban spaces*, The Conservation Foundation, 1980.

színt az emberek tesznek étellel te-
livé és csakis az interakciók, az em-
beri kapcsolatteremtés lehetősége ké-
pes helyszínekbe életet lehelni, vagyis
az embereket az emberek érdeklik.

JARDÍN BOTÁNICO DE BARCELONA

A „Jardín Botánico de Barcelona” (9-14.
kép) a város kevéssé ismert és látoga-
tott helyszíne, annak ellenére, hogy vélc-
ményem szerint egyike a város legjobb
tájépítészeti alkotásainak. Néhány lel-
kes építész, tájépítész, botaniku-
son kívül szinte nincs látogató a kertben,
amelynek oka a Montjuic-hegy rossz
megközelíthetősége, a szolgáltatások
kiépítetlensége és a vendéglátóhelyek
hiánya. Az 1992-es olimpiai építkezések
miatt megszüntetett régi botanikus kert
helyett 1999-ben új kert nyílt itt, egy egy-
kori személtlerakó helyén. Az interdisz-
ciplináris tervezőcsoportot C. Ferrater
és J. Canosa építész, B. Figueras tájépí-
tész, A. Bossy kertész és J. Pedrola bioló-
gus alkotta. A botanikus kert a ma veszé-
lyeztetett mediterrán flórát mutatja be,
amely, noha Földünk csak 2%-át borítja,
ugyanakkor fajok közel 25%-át adja.
A háromszög-síkokból építkező terep-
formálás mellett a térszervezés alap-
elve az öt legfontosabb mediterrán táj-
egység elkülönítése volt: Kalifornia,
Chile középső területe, Dél-Afrika déli
része, Ausztrália dél-nyugati része és a
Földközi-tenger térsége. Ezekben belül
a tervezők törekedtek a tájformációk,
társulások (phytoepisod) hiteles megje-
lenítésére, a biocönózisok rokoni viszo-
nyainak bemutatására. A magas, erdei
társulások a magasabb fekvésű, külső
területen, a cserjés - bozótos társulá-
suk a belső részeken kaptak helyet, hogy
a kert egésze jól átlátható maradjon.⁹

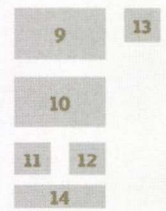
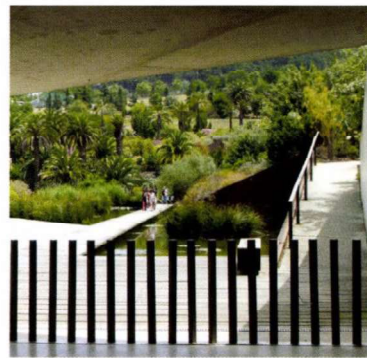
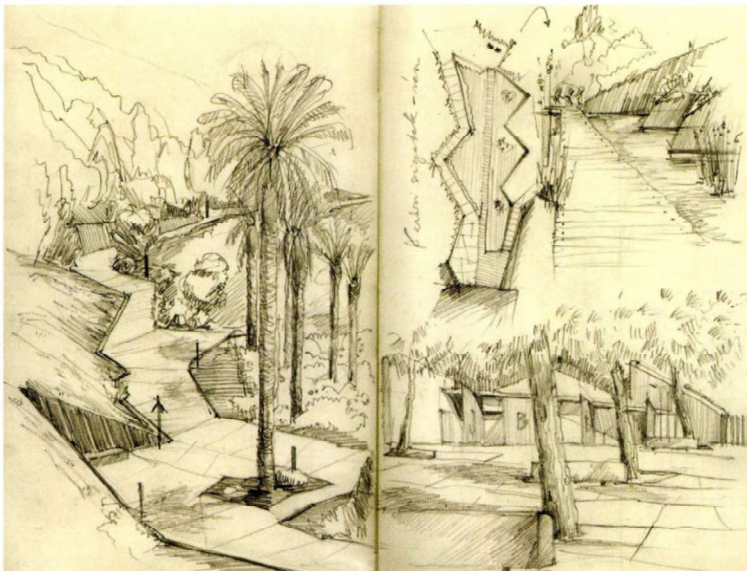
A JBB bejáratának térkompozíciós el-
rendezése egyben emblémája a kertnek:
tartalmazza a megdőlt síkok izgalmas re-
lációját, a fehér felületeket, a COR-TEN
acél felhasználást, a minimalista terve-

zői szándékban megtestesülő alkotói alá-
zatot és a tiszta geometriát. A kertbe
lépve a fehér betonfelületek, zeg-zugos
éleikkel hívogatva csábítanak egyre to-
vább a kerti térben, amelyet a város
felé emelkedő útvonalról megnyíló ki-
látások egyre lenyűgözőbbé tesznek.
Az útvonal a vezérfonál, mégis aláren-
delt helyzetben marad és nem uralko-
dik a látványban: kíséri, vezeti a láto-
gatót. A trianguláris útvonalak kiemelt
főutakra (3 m széles, 6%-os lejtésű) és
másodlagos sétautakra (1,5-2,5 m) osz-
lik, ezzel teljesen akadálymentessé téve
a kertet.¹⁰ A 8%-os dőlésű COR-TEN acél
támfalak, csak ott jelennek meg, ahol
statikailag kellene, és csak olyan maga-
san, amit még a természetes terepforma
igényel. A napfehér síkok szabálytalan
poligonjaiba ültetett egy-egy jukka, kak-
tusz, mintha reflektorfényt kapna, így
megismételhetetlen egyedisége a kert
főszereplőjévé teszi őket arra a néhány
másodperce, amíg elhaladunk mellet-
tük. Ez a botanikai individuumból szóló
interpretálás helyesen sajátja kell le-
gyen egy gyűjteményes kertnek. Az ösz-
szeszűkülő/kiszélesedő fehéres-szürke
betonjárdát keskeny, átlós zsaluléc-min-
tázat tagolja; mellette vízelvezető kí-
séri. Az összeboruló acélsíkok általában
pihenő/meditáló helyet vagy teraszki-
szögellést jeleznek. Ezek árnyék hiá-
nyában még nem használhatóak, amíg
a parabolikusan kifeszített dróthuzalo-
kat be nem futják a kúszónövények.

A kert legmagasabb platóján önálló
műalkotásként bontakozik ki az előbb le-
írt formakincsel kialakított szabadtéri
színház (B. Figueras). A különböző szé-
lességű lépcsőkön fa ülőpadok és szór-
tan telepített fák kaptak helyet. Hátul-
ról acélfal zárja körbe a teret; a szkéné a
szemközti domb virágkiültetése. Sajnos
a frissen átadott kertrész most még ster-
il, látogatóktól és környezeti nevelés-
től sajnos mentes. A kert legmagasabb
pontjáról a városi panoráma magával ra-
gadó tájélményt nyújt. Innen feltárul az
úthálózat grafikai hálózata, melyet idő-

⁹ Marti Franch: Spain, in: *European Landscape architecture - Best Practice in Detail* (szerk.: I.H. Thompson, T. Dam, J.B. Nielson) Routledge, 2007. pp. 183-213.

¹⁰ Bet Figueras: *A network of Triangles, Topos* (29) 1999. pp. 24-30.

9. kép/pict:

A Barcelonai Botanikus Kert látképe az útvonalvezetéssel; a Kanári-szigetek víz közeli társulása és a bejárat kapu / View of Barcelona Botanic Garden with the circulation, Canary-Island vegetation and the entrance composition

(A SZERZŐ RAJZA/AUTHOR, 2009)

10. kép/pict:

A Botanikus Kert útvonalvezetésének egy formaelemzése; a szabadtéri színház kialakítása és két példa a támfal-megoldásokra / View of the open air theatre in the Garden, and form-analysis of the roads and retaining walls

(A SZERZŐ RAJZA/AUTHOR, 2009)

11. kép/pict:

Ülőlépcsők a szabadtéri előadótérnél / Sitting steps in the open air performance site

(A SZERZŐ FÉNYKÉPE/AUTHOR, 2009)

12. kép/pict:

Útvonalvezetés és növénykiemelés kertben / Circulation style and the highlighting of individual plants in the garden

(A SZERZŐ FÉNYKÉPE/AUTHOR, 2009)

13. kép/pict:

A Barcelonai Botanikus Kert: a bejárat kompozíció 2. / Barcelona Botanic Garden, entrance composition 2.

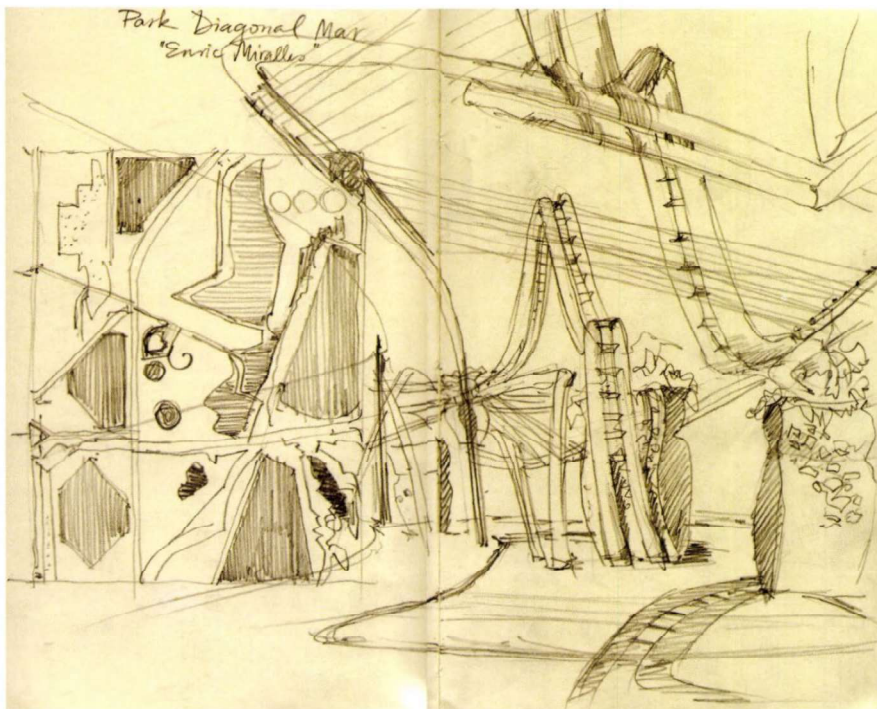
(A SZERZŐ FÉNYKÉPE/AUTHOR, 2009)

14. kép/pict:

A Barcelonai Botanikus Kert térképe, ahol a színek az egyes mediterrán tájakat különítik el / Barcelona Botanic Garden, landscape and habitat units of Mediterranean flora

(FORRÁS: A BOTANIKUS KERT LÁTOGATÓ-TÉRKÉPE / VISITOR MAP FROM THE GARDEN)

vel egyre erősebben körülvesz a mediterrán vegetáció. Leereszkedve a domboldalon intim, zárt katlan-térbe érünk a Kanári-szigetek vízparti vegetációjához, amely a színházhoz hasonlóan önálló tereplasztikai koncepcióval bír: a hármastagolású fémdomb meleg, védett vízparti klímát teremt és a tengelyes fahíd vonalában újra megjelenik a bejárati kapu motívuma a látványban. A kert anyaghasználati minimalizmusa és szabályosan zezgugos (terven kaotikusnak tetsző) szövete igazodik a természeti formakincshez ezáltal a kert és a helyszín, a vegetáció alkotta organikus egység kapja a főszerepet.¹¹

PARC DIAGONAL MAR (15-17. kép)

A tengerpart északi részén, a Diagonal főút végében, egykori iparterületen található a Parc Diagonal Mar, amely a Forum Esplanade tengerparti rehabilitációs program részeként épült 2002-ben. A 14 hektáros park tervezője E. Miralles és B. Tagliabue (EMBT)¹². Kialakításánál a fenntarthatóság és az ökológiai elvek kerültek előtérbe. A parkot élőhely-típusai alapján és a rendeltetés szempontjából 7 téregységre¹³ lehet bontani, „amelyeket az útvonalak rendszere,

egy növekvő, minden irányba szétfutó ágrendszerként fon körbe” – a tervező. Egy nagy, és két kisebb tó adja a belső látvány alapvető térélményét. Míg a Diagonal felőli terület inkább városi hangulatú, burkolt felületekkel és kiépített sétánnyal bír, a déli oldalon, a lakótoronyok mellett inkább természetes táj-karakter, a különböző társulások látványa dominál. A növényalkalmazás fontos kritériuma volt a honos és vízparti fajták alkalmazása, olyan módon, hogy azok hitelesen tükrözzék a tengerparti élőhely-típusokat otthont teremtve a honos faunának is. Ellentétben az eredeti terven szereplő tengerhez ívelő „ágakkal”,¹⁴ a park a part-menti autópálya miatt nem tudott közvetlen élet-tér-kapcsolatot teremteni a tengerrel.

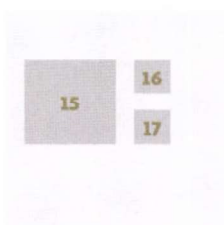
Az ökológia elvek érvényesítésének legfontosabb gerince a víz-háztartás optimalizálása volt: a lefutó csapadékvizet földalatti kutak és dréncsövek gyűjtik össze, amelyek hálószerűen összeköttetésben vannak a központi nagy tófelülettel, a párologtató csőplasztikákkal. Így a növények az altalajöntözés révén tudják a vizet hasznosítani. A park város felőli részén és a tóban látható fémcső-plasztikák elsődleges funkcionális szerepe az állandó vízpára biztosítása (*lenne... mert manapság már nem működnek*). A fém-

11 Jámbor I.: Kortárs kertépítészet – Geometrikus formálású kertek, 4D - Tájépítészeti és kertművészeti folyóirat © 2007. pp. 5-15.

12 A tervezőiroda honlapja: <http://www.miralltagliabue.com/project.asp?id=51>

13 Teresedés Juágyakkal/ Az emberöltő gyermekkorának ág-játszótere/ Taulat utca / Tó-kapu/ Varázshegy/ Tó / Pláza, forrás: www.wikiarquitectura.com/index.php/Diagonal_Mar_Parkxiv

14 E. Miralles, B. Tagliabue: A park like a tree, *Topos* (29) 1999. pp. 50-54.

15. kép/pict:

A Parc Diagonal Mar sematikus alaprajza és a párologtató fém-ágrendszer a mozaikos óriás kaspókkal /

Schematic map of

Parc Diagonal Mar and the unique metal-branch-structure with the ceramic planting pots (A SZERZŐ RAJZA/AUTHOR, 2009)

16. kép/pict:

A Parc Diagonal Mar párologtató fém-ágrendszer a tó mellett / *Parc Diagonal Mar and the unique metal-branch-*

structure at the lake

(A SZERZŐ FÉNYKÉPE, 2009)

17. kép/pict:

A Parc Diagonal Mar látványa a „Varázshegyről” / *Parc Diagonal Mar,*

view from the

Magic-Hill

(A SZERZŐ

FÉNYKÉPE/AUTHOR,

2009)

dance, capoeira and yoga. There is no need for professional pre-determined functional-design concerning temporal fashion-sports, because the self-regulated park shell organises its activities on its own. Instead of forcing programs on the public, the park has an organic self-management. „Un sition cool para gente cool – cool place for cool faces!” – comment the users in blogs.

This historic-design might seem out-of-date for the 21st century designers. However, self-criticism will help us realize that visiting the park justifies the thesis of W. Whyte: it is the people who make all places lively, vital and active, and in open space people are interested in other people!⁹

JARDÍN BOTÁNICO DE BARCELONA

The Botanic Garden of Barcelona (Pictures 9–14.) is a hardly-known and rarely visited park in the city, although I suppose it is one of the best landscape designs. Some enthusiastic architects, landscape professionals and botanists visit the park on the hot hillside of Montjuic, where bad public-traffic and low level of tourist services are to be met. Because of the Olympic Games in 1992 the old botanic garden-site was destroyed, and a new one established in the place of a vast shanty town (Can Valero), later a derelict landfill. The multi-disciplinary team consisted of architects C. Ferrater, J. Canosa, landscape architect B. Figueras, the gardener A. Bossy and the biologist J. Pedrola. The garden contains a representative sample of flora from the regions of the world with endangered Mediterranean climate, which only covers 2% of the landmass, however creating the 20% of the species. The whole triangular-terrainform was organised according to the world's five Mediterranean territories: California, Middle-Chile, the Southern part of South-Africa, South-West Australia

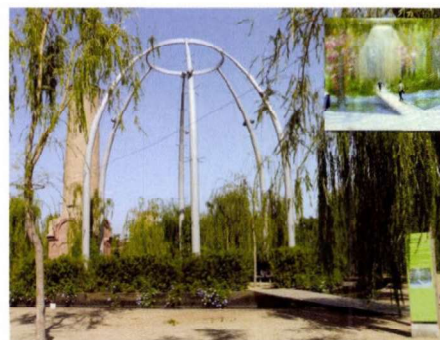
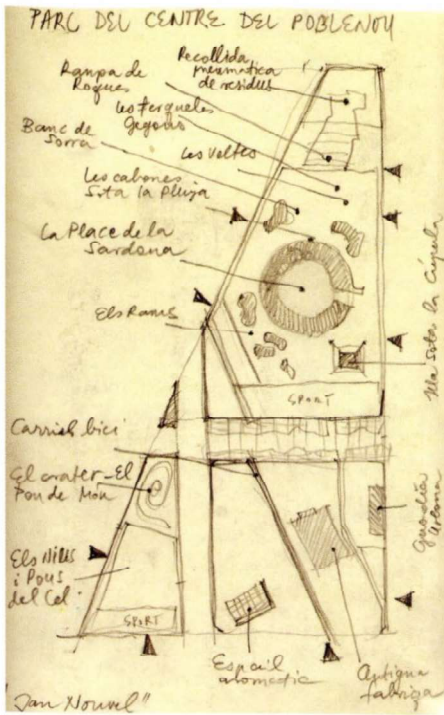
and the Mediterranean-Basin. Within each region of the garden phytoepisodes are distributed according to the principles of succession, woodland to the perimeter and brushwood and scrubland toward the centre to preserve the overall view of the garden.⁹

The entrance is an essential symbol for the whole garden: it contains the relations of the leaning walls, the white surfaces, the COR-TEN usage, the clear geometry of the meek minimalist attitude. After entering the garden, the visitor is tempted to follow the white zigzag pavement up to the hill, while more fascinating panorama opens up to the cityscape. The path acts as a kind of story-thread which stays subordinate and does not dominate the view – it follows the traveller. The circulation is divided into main (3 m, 6%) and secondary (1½–2½m) paths making the garden accessible for all.¹⁰ The COR-TEN steel retaining wall (8% to vertical) is only used where it is statically indispensable and as high as suits the landform – so it does not overwhelm the site. The sun-white polygons in the pavement act as floodlight for yuccas and cactuses, transforming these plants into fleeting protagonists for the seconds we pass them. This approach emphasising the individuality of the plants ought to be present in a botanic garden, and the designers found a contemporary solution for it. The zigzag concrete pavement is divided by transversal water-runoff grip. The retaining walls generally straddle a relaxing seat or jut out to serve as view-spot. Unfortunately, the lack of the shadow on the parabolic wires will leave them too hot for resting, until climbers have overgrown them.

On the top of the plateau a newly-built open air theatre can be found by B. Figueras with the above-mentioned design language. Wooden benches and trees are randomly placed on various wide-steps enclosed by steel walls on the back. The scenery is formed by a

9 Marti Franch: *Spain, in: European Landscape architecture – Best Practice in Detail* (ed.: I.H. Thompson, T. Dam, J.B. Nielson) Routledge, 2007. pp. 183–213.

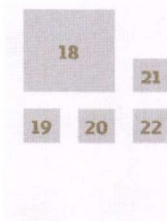
10 Bet Figueras: *A network of Triangles, Topos (29)* 1999. pp. 24–30.

csövek dinamikusan törnek át a burkolatot, erőteljes hullám-mozgással ívelnek felfelé, majd vízszintesen, egymással összekapcsolódva haladnak, hogy a nagyméretű kaspó-edényeknek látható teherbírását adjanak. Ezek a fémkompozíciók adják az egyébként térrészeiben igen széteső park visszatérő rímeit, mint lineáris szobrok: a városi oldalon sűrűbb, nagyobb szétterülő csomópályában, a tó északnyugati részén egy plasztikus „csomózatban”, majd a tenger felé egyre lazább hurkokban. Míg utóbbiak inkább szobrászati elemek, addig az előzőek pergola-szerű síkot képezve dinamikus atmoszférát teremtenek maguk alatt. Sajnálatos, hogy a Gaudiesque, lógó, mozaik-mintás óriás-kaspók olyannyira nehézkesnek hatnak, hogy már-már összepréseléssel fenyegetik az alá leülni vágyót akik így nem is használják az ottani ülőalkalmatosságokat.

A park összes kisarchitektúráját, szabadtéti bútorait szintén Mirrales tervezte, ezek harmonikus összhangot mutatnak a park más forma-jegyei-

vel. A „társalkodó-pozícióban” elhelyezett székek egyből beszélgetést, interakciót kínálnak. A székek szinusz-csúcs-íves keresztmetszetét követik a hosszú, töretlen szalag-padok, a tópart széles fehér szegélyeleme, valamint a vízszint-szabályzó támfalak mintázata is. Mindezek közös jellemzője a fehér szín és formai robosztusság. A gabbion-partfal az egyetlen túlzottan ipari jellegű elem a parkban, ami disszonál az előbb említett formákkal. A parkot az egységes design, a kortárs plasztikák, a sportolási lehetőségek és az attraktív természetközi társulások ellenére a lakosság még mindig nem lakta be. Ennek egyik oka lehet, hogy a vegetáció még fiatal (keves a hús lombárnyék), másrészt a parkban teljességgel hiányzik a szolgáltató szektor (kávézók, kiülők, gyermekprogramok, sörözők, étkezési lehetőségek). Egyszóval, hiányoznak az emberek.

18. kép/pict: A Parc del Centre del Poblenou sematikus alaprajza az egyes látványelemek megnevezésével és a „Virágcsokrok” / *Plan with names of features in Parc del Centre del Poblenou: The Bouquet* (A SZERZŐ RAJZA/

AUTHOR, 2009)
19. kép/pict: A A Parc del Centre del Poblenou: „El Crater – Kráter” / *Parc del Centre del Poblenou: The Crater* (A SZERZŐ FÉNYKÉPE/ AUTHOR, 2009)

20. kép/pict: A A Parc del Centre del Poblenou: „Illa sota la Cupula - Kupola alatti liget-sziget” / *Parc del Centre del Poblenou: Island under the cupola* (A SZERZŐ FÉNYKÉPE/ AUTHOR, 2009)

21. kép/pict: A Parc del Centre del Poblenou: „Voltes i falgueres gegants - Gigászi árkádok és páfrányok” / *Parc del Centre del Poblenou: Giant arches and ferns* (A SZERZŐ FÉNYKÉPE/ AUTHOR, 2009)

22. kép/pict: A Parc del Centre del Poblenou: „Rampa de roques - Holdbéli kőrampa-táj” / *Parc del Centre del Poblenou: Moon-rock-ramp* (A SZERZŐ FÉNYKÉPE/ AUTHOR, 2009)

flower-ramp on the other side. Sadly, the place is a little dull due to the lack of good garden-visitor management. From the hilltop the cityscape is spectacular, and the graphic design of the circulation-system can be observed with the older and denser Mediterranean vegetation closing around. The deepest part serves as the climatic region of the Canary Island. The valley and the lake are such a landform-sculpture as the theatre: a trichotomous steel landform creates a warm climate. The wooden bridge brings back the entrance-motif. The minimalist material-usage and the regularly criss-crossed fabric (which could look chaotic on the plan-view) adhere to the natural circumstances and create organic harmony with the loci and the plants.¹¹

PARC DIAGONAL MAR

The Parc Diagonal Mar (Pictures 15-17.) is located in the Northern part of the seaside, a former industrial lot, at the end of Diagonal. It was opened in 2002 as part of the seaside rehabilitation project Forum Esplanade. The planners of the 14 hectare park were E. Miralles és B. Tagliabue (EMBT)¹². Besides the area having business and residence usage, the sustainability and ecological aims were important criteria, too. The park can be divided into larger parts according to its natural vegetation or its functions.¹³ “Its design favours an interaction with the city. It has been organized by following a series of paths which, similar to the branches of a tree, spread out in all directions”. One larger and two smaller lakes serve for the introverted view-axis. While in the Northern part, closer to the Diagonal, the surface is paved with urban character, closer to the seaside the natural form of vegetation dominates. Important aspect of the planting design was to use natural waterside and species to support native flora and fauna. Despite

the “branches” towards the sea on the original plan, finally the park could not create the physical link with the seaside because of the motorway.¹⁴

Water-optimisation is the backbone of the park’s ecosystem: the water-runoff is stored in underground wells and pipes interconnected with the lake and each other. This groundwater irrigation is made available to the plants and flowers through the tubular structures. The original function of the pipes to the side of the city was supposed to drizzle water and cool air, unfortunately a conception of the past, as they work no longer. The pipes break through the pavement dynamically, camber vigorously as waves, and then continue horizontally joining each other to hold the huge hanging-pots. These linear compositions give the periodic rhythm in the structurally fragmented park. In the urban area they are knot-nets, by the lake big “knags” and in the South knot-loops. The latter are more sculptural, while the former create dynamic atmosphere under the iron-network. Sadly, however, the huge, hanging Gaudiesque pots weigh down so overwhelmingly that the visitor wishing to take a seat under them might fear being crushed. No wonder these benches tend to be unused.

All details, furniture were designed by Miralles, so they match the other elements of the plan. The “talkative” chairs offer environment-psychologically immediate interaction. The sinus curves of the chairs are reflected in the long benches, in the pattern of the water-front and in the tip-arch of the lake form. Their common character is given by the white colour and their robustness. The gabion stone waterside is the only industrial texture which shows dissonance with the materials and forms mentioned. Despite its contemporary homogenous design, artistic value, sport facilities and native vegetation the park looks abandoned. One reason for this could be

11 Jámbor I.: *Kortárs kertépítészet - Geometrikus formálású kertek, 4D - Tájépítészeti és kertművészeti folyóirat* (6) 2007. pp. 5-15.

12 A tervezőiroda honlapja: <http://www.miralltagliabue.com/project.asp?id=51>

13 *Teressedés faágakkal/ Az emberöltő gyermekkorának ág-játszótere/ Taulat utca / Tó-kapu/ Varázshegy/ Tó / Pláza, forrás: www.wikiarquitectura.com/index.php/Diagonal_Mar_Park*

14 E. Miralles, B. Tagliabue: *A park like a tree, Topos* (29) 1999. pp. 50-54.

PARC DEL CENTRE DEL POBLENOU

Jean Nouvel kapta a megbízást a barcelonai Torre Agbar „gejzirkúpjától” nem messze fekvő, egykori olíva-feldolgozó üzem helyén egy park tervezésére. A Parc del Centre del Poblenou 5,5 ha nagyságú, háromszögletű területe a Diagonal főút mellett található (18–22. kép), területét egymásra merőlegesen fekvő, két forgalmas út osztja meg. Ez az osztottság azonban még nem indokolná a kaotikus, rendszertelen és értelmetlen térstruktúrát, egysíkú növényalkalmazást, oktalan funkciókat és összefüggéstelen anyaghasználatot. A három parkrészletben néhány közös elem egyiként tekinthető a Gaudiesque, az amorf, agyag-formálású zajvédő fal: kerek hajóablakkal és bougainvillea sövénnyel vastagon szegélyezve; valamint a „lyukacsos” fémből készült bútorcsalád, amely a „sajtból van a hold” asszociációt juttatja a magyar használó eszébe. A másik közös jegy a parkban a Nouvel-i koncepciót magyarázó tablók rendszere, amelynek látványrajzai nélkül a tervezési szándék nem lenne érthető (sajnos a látványok köszönő-viszonyban sincsenek a megvalósult állapottal).

Az első, déli háromszög alaphangulata egy holdbéli tájhoz hasonlít, amelyben magas „Mennyei fészkek és hálók” (*Nius i pous dels cels*) láthatóak. Első látásra alternatív sportolási lehetőségnek tűnnek (ugráló-asztal, mászórúd, kötélpálya), de (sajnos) nem használati tárgyak; szobrászati tartalomnak üresek, plasztikának pedig nagyok. Remélhetőleg a kúszónövényekkel való befuttatásuk után szelíd látványelemekké válnak. Ezzel „harmonizál” a „Holdkráter” (*Crater-pou del Món*), amely egy egyre mélyülő, spirál formájú, elviselhetetlen hő-katlan, bougainvillea (*Bougainvillea glabra* 'Sanderiana') kiültetéssel.

Az egykori gyár mellett fekvő másik területen rászteresen telepítve perui borsfa (*Schinus molle*), dél-amerikai rózsaafa (*Tipuana tipu*) és aranyfűz

(*Salix alba* subsp. *vitellina*) sorakozik, mindegyikre csigavonalban kúszónövény futtatva. A homogén szórt burkolaton néhány öreg pétanque-ozik, de a szemmagasság alá csüngő fák zavarják az átlátást. Hátrébb két merőleges betonfal egy *börtön ízű* aromakertet fog közre (*Espais aromatics*).

A harmadik, nyugati parkrész további elemekkel bővíti a káoszt: a közel 40 m átmérőjű, gigantikusan üres „Sardana tánc tér”; a különböző karakterű betonoszlopokból álló „Virágcsokor”; a „Kupola alatti liget-sziget”; a „Gigászi árkádok és páfrányok” (*Voltes i falgueres gegants*) amelyek 8-7-6-5 m magas boltívekre futtatott platánok. Ezen keresztül haladva egyre hatalmasabbnak éljük meg a park lezárására szolgáló „Holdbéli körámpa-tájt” (*Rampa de roques*). A szürrealista élményeket érthetetlen anyaghasználat (beton, fémcső, fémhulladék, nád, téglakíséri. Jean Nouvel parkja jó példa arra, amikor az előre-determinált agresszív ideológia és a tervezési koncepció rátelepszik a helyszínre és gögösen úrrá lesz rajta¹⁵. Hiába a fenntarthatóságot szolgáló párologtatás, több ezer telepített fa, tizenegyezer kúszónövény, a csapadékvíz-elvezetés és drénezés ha a terv nem a természet erejéből merítve szeretne természetesen-művészi formálni.

A bár „szemezgetett példák” bemutatása során szembetűnő a városi zöldélmények sokszínűsége és változó alkalmazkodása az egyes helyszínekhez és használókhöz. A tájépítészeti tervek szem előtt tartják a hagyományos értékeket, városépítészeti elemeket, kialakult szociális kapcsolatokat és ezeken belül keresik az új design útját. Az igényes anyaghasználat és a kivitelezés magas minősége nagyban hozzájárul a parkok ergonomikus, felhasználóbarát átéléséhez, azokat élményé és eseménnyé alakítva. ●

¹⁵ <http://hablemosdejardines.blogspot.com/2008/04/el-polmico-parque-del-centre-del-poble.html>

the young vegetation yet ineffectual in providing deep, cool shadow in summer, and the lack of service facilities in the park. People are missing, as it were.

PARC DEL CENTRE DEL POBLENOU

Jean Nouvel was commissioned to design a park on the site of a former olive factory not far from Barcelona's Torre Agbar geyser cone. The triangular shape of Parc del Centre del Poblenou (2008, 5,5 ha) lies along the Diagonal, and is separated into three blocks by two perpendicular streets. Being detached would not necessarily explain its chaotic, inordinate and incomprehensible space-relationships, unreasonable functions and incoherent material-usage. Similar elements of the three parts are the gaudiesque walls and gates made of amorphous, clay-like materials edged by bougainvillea; and the chambered metal furniture reminding the visitor of the "cheese-moon". The other common feature is the set of boards explaining Nouvel's concept. Actually, without its description and 3D models, the concept would not be clear (it is a pity that the sketches have nothing to do with the reality).

The mood of the first, Southern section reminds me of a selenian landscape with high "Heavenly nests and nets" (Nius i pous dels cels). At first they look like alternative sport possibilities (for climbing, trampoline-jumping); dejectingly, however, they are not for use: too empty they are to be art, too large and wild to form a sculpture. Let us hope that they will take on milder features after climber plants have covered them. The Moon-crater (Crater-pou del Món), a deep and extremely hot spiral-caldron planted by the bougainvillea does indeed "harmonise" with the former element.

Parallely, on the former industry-lot Peruvian pepper, tipuana and golden-willow have been planted in punctuated, formalised raster and twist-climbed by

plants. Some old men play pétanque on the grain pavement, but the foliage, hanging below eye-level, blocks the view. In the corner a rough, perpendicular concrete section walls in a prison-like herb garden (Espais aromatics).

The third, western triangle section broadens the chaos: the 40m-diameter, giant, empty and open "Sardana-dance hall"; a variously shaped tall concrete "Bunch of flowers", the "Island-under-the Cupola", the "Giant arches and ferns" (Voltes i falgueres gegants), which are 8-7-6-5-metre-high arches climbed with sycamores. Passing through all these arches, the visitor can experience the final Moon-rock-ramp (Rampa de roques) as even more monumental. The surrealistic perceptions are accompanied by messed-up materials (concrete, metal, metal-rubbish, reed and bricks). The park of Nouvel is a good case study to prove what happens if the determined aggressive ideology and the planning concept settle on a site, and make themselves master of it.¹⁵ To no avail are the evaporation meant to sustain, the 1000 trees and 11.000 climbers, the water runoff system and drainage, if the plan does not derive its natural artistic character from the power of the natural world.

Looking at the examples show in the article, the diverse character of the open spaces is clear, as well its adaptation to the local settings and users. The landscape architectural plant keep in mind the traditional values, the urban elements and the social interactions and behaviour-relationships, and the try to find the new way in between these frames. The high standard and quality material-use and construction promote to experience the ergonomic and user-friendly park. ©

¹⁵ <http://hablemosdejardines.blogspot.com/2008/04/el-polmico-parque-del-centre-del-poble.html>